Ч. 154 (12.520). Львів, середа 16. липня 1930. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Чвертьрічно	15·00 „
Піврічно	27·50 „
Річно	55·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Щось нове на західньому фронті?

Франція та Польща й Галичина.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 10. липня 1930.

I.

Навіть кожна дитина, в найтемнішому карпатському селі знає, що від самого кінця світової війни спливали на галицьку українську землю із далекого, західнього фронту, просто сказати: з Франції, самі тільки до неба вопіючі кривди: в „кращому“ разі то були словесні наруги всяких продажних французьких письмак про корінну, мовляв, польськість Східньої Галичини, про справедливість, високу культурність і незрівнану благородність польського режіму в нещасній галицькій землі, або високопарні промови французьких парляментаріїв, а то й міністрів, в анектованому Польщею Львові, — в гіршому випадку було то внесення пок. міністра Пішона на відбудову Польщі в її „справедливих“ кордонах з 1772 року, виготовлення й зорушення армії Галера проти галицької національно-української армії, тай переведена під французьким тиском здача Східної Галичини спершу під військову окупацію, далі й під безконтрольну анексію Польщі.

Без пересади можна сказати, що ні з одної західної країни з цього чи того боку Океану не посипалося на покалічену Галицьку Батьківщину стільки насміхів і жорстоких кривд, як із Франції і Парижа.

Імена пок. Клеманса, а далі й Мілерана і Поанкаре чорними буквами записалися в памяти покривдженого народу, який ніколи нічим супроти Франції не провинився і на який всякі несподівані лиха сипались з французької — буквально можна сказати: легкої й даровитої руки.

Це — історія, та ще жива, діймаюча історія.

II.

Невже їй наближається кінець? Невже найкультурніша й найінтелігентніша французька нація нарешті розпочинає розуміти, в яку безнадійну западню затягла її продажна преса, надмірно вже „чутка“ на деякі „дзвінкі“ аргументи чужої пропаганди? Тай невже вона розпочинає здавати собі справу з тієї політичної безвихідности, в яку впер французьку закордонну політику засліплений в своїй ненависти 80-літній старець Клемансо, який дав вмовити в себе „принціп“, що неначе-то доволі було златати з усяких можливих земель і племен — як найбільшу Польщу, тай розростити 12 чи 15-міліоновий нарід у велику, 30-міліонову, потугу, — а буде чим і більшовицькій черні загородити шлях на захід, і відновленій Німеччині кріпко стискати горло. Не здвигайте раменами: таке думав собі 80-літній „Тигр“, тай ще в свойому посмертному творі („Величі й нужди перемоги“) він виприскував своєю жовчю на теперішнього керманича французької закордонної політики Бріяна за те, що він буцім-то усумнився в єдиноспасимість цього принціпу, значить, також у доцільність французької політики в середній і східній Европі.

Не помилявся в цьому пок. Клемансо? Чи справді п. Бріян, опльований старим Тигром і щодня закидуваний болотом визнавцями клемансовської політики і варшавських аргументів, — своєю пронизуючою політичною інтелігенцією зрозумів усю безвиглядність клемансівської концепції тай збирається трохи загнути дотеперішню лінію французької політики в напрямі, який, будучи доцільнішим і кориснішим для Франції був би одночасно також достойнішим традицій французької справедливости й свободи — також у відношенні до безталанної Галицької Землі? Хто на це може вже сьогодні відповісти — з повною рішучістю?

III.

Для відповіди на ці питання документальних матеріялів не маємо, і відповісти на них з повною твердістю не можемо. Маємо хіба тільки — які ще рідкі і які несмілливі! — познаки. Орієнтуймося вже по цим познакам, не дурячи себе зрештою ілюзіями, що якийсь рішучий крок, якесь невідкличне діло вже доконане. Ні, це тільки познаки. Одначе ще недавно тому, протягом цілих довгих 10 років таких познак, так сказатиб, не бувало...

Ось споміж них два зразки, один з боку зажертих противників Бріяна, другий з табору його політичних другів, визнавців його політики.

Великий правий щоденник „Еко д' Парі“ цими днями не вгаває волочити імя Бріяна в грязі. Це орган близький Мілерана, духово недалекий Поанкаре. Його найбільшій редакційній ударній силі, Пертінаксові, вирвалася недавно, серед найбрутальніших напастей на політику Бріяна ось яка прецікава фраза:

„Ми залишаємо, значить, усе: Саару, коридор, **Східню Галичину**...“

Останні два слова підкреслили ми: є і чого. Адже від довгих років як коли і стрічалося по великих французьких ґазетах в роді „Еко д' Парі“, і імя Сх. Галичини, то хіба тільки в тому змислі, що це земля, мовляв, корінно польська, хай що „справжні українці“, вже давно дружно зріклися всіх претенсій до неї, в користь Польщі. А тут раптом, ніби-то ні сіло, ні пало, інтимно поінформований в закордонних питаннях Пертінакс дзвонить на алярм. Не милий-же вашим вухам цей алярмовий дзвін?

Одначе є інший голос дзвона, вже не на алярм. Щоденник „Вольонте“ стоїть ідейно близько давнього премієра Кайо (ніяка політична заява без його згоди на тих сторінках не вирине), який знов у закордонній політиці лічиться другом, прихильником і визнавцем Бріяна. Отже цей щоденник помістив з нагоди недавніх засудів у процесі УВО довшу, добре удокументовану передову статтю п. з. „Що діється в Східній Галичині?“ Її автор, п. Р. Мартель, є сьогодні безсумнівно найкраще з усієї французької братії обізнаний в усіх великих питаннях Східньої Европи і, як такий, він і має нагоду служити знавцем також французькому закордонному урядові. В названій статті він поставив, без обиняків, рубом ціле питання. Копнувши старий наклеп, що галицькі українці — ніщо інше, як більшовицька банда, а УВО — раз німецька, раз більшовицька, а то й обох нараз — організація, п. Мартель зводить питання до чисто практичної вимоги, яка може бути і повинна бути здійснена не післязавтра, а вже завтра. Навівши текст польського зобовязання, підписаного на дипльоматичному документі передачі Антантою Східньої Галичини Польщі, наш автор робить ось який практичний висновок:

„Польський сойм ухвалив був попереднього року закон, по якому деяка автономія мала бути введена в трьох східньо-галицьких воєвідствах.

„Одначе ці обіцянки так само залишилися мертвою буквою, як і постанова конференції амбасадорів. Ось де глибокий корінь лиха. Польща вимагає від своїх сусід пошани міжнародніх зобовязань. Невже не личило-б їй самій дати приклад такої пошани?“

IV.

Оце два зразки, найвимовніші, споміж ряду інших, зразки симптоматичні для теперішнього вагання в закордонній політиці Франції. Чи вагання це вижиється і висловиться в **ділах**, не збираємося пророчити. Одно тільки можемо сказати, та це напевно:

Якщо тільки-що зазначена переоцінка французької політики в середній і східній Европі висловиться в ділах, то Франція цим способом направить богато лиха і кривд, заподіяних в цих сторонах пок. Клемансом і його наступниками, тай зліквідує той страшенний капітал оправданого жалю, який — на превелику шкоду — призбирала собі велика французька нація також на українських землях — з вини неосудимих актів п. Клеманса і тов. і з вини ганебних наруг спід пера продажних журналістів і письменників.

Дай Боже, щоб доконалося таке якнайшвидше!

В. Панейко.

Україна в СРСР.

II. Українські льокальні й загальносоюзні болячки пятирічки на зїзді КП(б)У.

Вся дискусія над доповідями московських делегатів Рудзутака й Розенгольца на зїзді КП(б)У крутилася біля пятирічки та її дотеперішніх досягнень. Деякі голоси комуністів з місць були в цій справі такі „зухвалі“, що зводили внівець реалізований досі плян пятирічки. І робили це при допомозі фактів, якими ілюстрували мимоволі утопійність пятилітки не в сільському господарстві, але в промислі.

Зачнемо від залізничого промислу. Делегат Одеси Шабловський зачіпив таку справу:

„Протягом півтора року ведуть розмови, що залізничі майстерні треба передати зпід відома Народн. Комісаріяту Шляхів до Всесоюзн. Ради Народн. Господарства. Протягом року ми перебудували цей завод (залізничий завод в Одесі) на завод машинобудівництва, на виробництво тих машин, що їх раніше ввозили зза кордону, вставили устаткування для хемічного заводу і будівних машин. Нас викликають тепер на нараду до Москви. Там розмовлятимуть про паровози й вагони; але коли заводом протягом півтора року ніхто не керував, коли цей завод перебудували на виробництво машин, що їх раніше ввозили зза кордону, а тепер кажуть знову повертатись до ремонту паровозів, то це **великий крок назад**“.

Делегат Криворіжжа Макаровський говорив про залізничий транспорт ось що:

„Транспорт і не думає поліпшити свою роботу. Замісць 5,900.000 тон гірники за своєю ініціятивою виконали 7. міл. тон Тепер ми маємо викопати 7,700.000 тон. Отже транспорт має нас обслужити на 60 відс. більше. Ми маємо взяти 16 міліонів тон. Дніпропетровськ вимагає від нас руди, а транспортні умови нас не задовольняють“.

Делегат Одещини Головко казав: „Я хочу зупинитись на питаннях нашого транспорту. Ми зараз маємо таке становище, коли розвиток нашого транспорту різко відстає від розвитку та зросту нашої промисловости“.

Цих кілька виривків з промов на теми транспортових болячок вповні вистане на доказ, що пятирічка в загальному кульгає в своїй реалізації. Бо щож варте збільшення продукції на тім чи іншім заводі, коли випродукованого матеріялу не можна своєчасно вискспедіювати куди слід для ужитку? Наведені голоси делегатів з місць у справі транспорту (їх фактично було далеко більше) приневолили Рудзутака, що є народн. комісаром шляхів СРСР, забрати при кінці дискусії слово і в цій справі. Він дослівно говорив:

„...транспорт не матиме матеріяльної й технічної бази, що він її повинен би мати після виконання пятилітки. Ми повинні мати за пятилітнім пляном близько 18—20 тисяч кільометрів нових залізниць збудованих за цей час, ми повинні мати величезну скількість основних автобльокувань, ми повинні змінити на цей час близько 15 тисяч кільометрів шин на теперішніх залізничих коліях, ми повинні збудувати близько 2.000 нових паротягів, близько 200.000 вагонів, щоби перевозити ту

скількість вантажу, яку треба буде перевезти в осени поточного року. **Ми, звичайно, нічого того не маємо й не матимемо — я це підкреслюю — тому, що зростання вантажообігу та загальне зростання виробництва товарів відбулося швидше ніж наше паротяго- й вагонобудування".**

Рудзутак, як бачимо, запевняє, що в транспорті пятирічки не вдасться зреалізувати тому, що продукція інших промислових виробів перегнала транспортобудівництво. Поминаючи без коментарів таку аномалію в пятилітньому пляні, як відставання комунікаційних засобів у часі упромисловлювання країни, ми тепер приглянемося очима самих комуністів якости тієї зінтенсифікованої на основі пятирічки продукції у важкому і всякому іншому фабричному промислі. Сам Рудзутак казав про це ось що:

„На чому нас бють наші вороги? **На поганій якості нашої роботи. Подумайте, коли рейки (шини) наших власних заводів служили 45 років** (перед революцією — Ред.), **а тепер ми не можемо добитися від Всесоюзн. Ради Народн. Господарства гарантії на 5 років, то ви собі уявите, скільки зайвого металю зайвої праці ми на це витрачаємо".**

Голова т. зв. уряду УСРР Чубар сказав на ту саму тему ось що:

„Найважніші галузі промисловости, вугільна промисловість, металюргія, машинобудівництво, як провідні галузі промисловости в справі виконання нашого пятилітнього пляну і в утворенні відповідних передумов для розгортання соціялістичного будівництва за межами пятилітки — ці основні галузі промисловости на сьогоднішній день є в такому стані, що надалі можуть гальмувати наш розвиток. Візьмімо програму видобування вугілля. У нас паливо є в мінімумі вже сьогодні. Воно може бути в мінімумі завтра за пляновного розвитку машинобудівництва, металюргії й інших галузей промисловости. Тут подвоювальним моментом є й те, що ми, виконуючи й перевиконуючи кількісні завдання видобутку, неприпустимо відступаємо з якісними покажчиками. **Якість здобутого вугілля в нас незвичайно низька,** а що це значить, видно з таких цифр. Коли на 40 міліонів тон здобуваного в Донбасі цього року вугілля ми допускаємо збільшення попілу тільки на 1 відсот., а це значить, що не менше, як 25.000 вагонів і сотні паротягів, яких у нас не вистарчає, без потреби заборговується, перевозячи попіл по території Радянського Союзу. Справді, у нас попільність вища за нормальну не на 1 відс., а на 3 до 4 відс. якщо ми відстаємо у боротьбі за якість вугілля, то цим самим підриваємо боротьбу за якість металю й машин, що їх ми виробляємо, в тому числі й зриваємо наші темпи використовування дуже й дуже багатьох господарських ресурсів... На якості вугілля, металю й машин, що їх ми виробляємо, в тому числі й сільсько-господарських машин, — тих херсонських сівалок, про брак яких так різко писала „Правда", центральний орган нашої партії, тих сівалок, які в радгоспах зернотресту розбивалися, які зривали засівну кампанію — **на якості продукції, на боротьбі за якість ми мусимо загострити тепер увагу нашої організації"**

Досі про якість, а тепер про стан радянських фабрик, що мають виконати в деяких випадках навіть перед речинцем пятилітній плян. Представник Союзцукру Адамович говорив на цю тему в часі Зїзду КП(б)У дослівно:

„Але стан наших заводів дуже поганий. І ми тим матимемо труднощі, що не будуватимемо нових заводів і 31 року. Ми передбачаємо капітально поширити 20 заводів (цукрових), але через те, що нам надзвичайно скоротили кошти, ми не тільки не можемо будувати нові заводи, а й надзвичайно погано ремонтуємо старі. Треба сказати, що машинобудівельні заводи працюють у нас погано. Ми цього року, як і інші підприємства, стрінулися з браком дефіцитних, будівельних матеріялів, як ось: цемент, дерево, тощо, так, що ми цього року незадовільно підготовані до ремонту".

Правий опозиціоніст Угланов (бухарінець) висунув був свого часу проти теперішньої пятирічки такий заміт: Пятирічний плян у промислі не буде зреалізований тому, що в фабриках і заводах усе „машинне устаткування застаріло" і воно стане на перепоні пятилітки. — З дискусії довідуємось, ще й про такі факти, де сам керуючий промислом центр паралізує прискорений темп виробництва. Такий один факт ми вже навели, а саме про залізничий завод в Одесі. Делегат Дніпропетровська Кузьмиченко оповів таке:

„Коли нам дали директиву про реконструкцію наших заводів, то требаб було своєчасно підготовити пляни, простудіювати й опрацювати їх у низових наших ланках, щоб краще будувати й менше робити помилок. А натомісць пляни переробляють тепер і це не дає змоги запобігти помилкам. Часто в розпалі роботи приходить телеграма з центру (з Москви) припинити роботу й все іде тоді в нівець".

Представник Запоріжжа Мокін розповів знов таку історію:

„Крім тракторів ми заходилися будувати складні с.-г. машини, комбайни. Цього року в СРСР ми вперше випускаємо ці машини. Якщо наступного року ми збудуємо 5.000 комбайнів, то зза кордону для кожного комбайну прийдеться закупити мотор. Кожний мотор коштуватиме 1.500—2000 карбованців, тобто 10 міліонів карб. для всіх комбайнів. Зза кордону ми спроваджуємо полотна, рівальні апарати тощо. Отже, ми ставимо питання про те, щоби збудувати один чи два заводи й виробляти самим потрібні деталі".

Питання поставлене добре, але воно тепер цілком нереальне, бо таких нових заводів в СРСР ні тим більше на Україні не мають за що будувати. Для доповнення тієї картинки в промислі позволимо собі навести ще кілька голосів про умовини життя та праці в осередку українського важкого промислу в Донецькому басейні. Ось вони: 1) Делегат Луганщини Рудченко говорив:

„Те, що ми перекинулись на нові строки (виробничі речинці) вимагає від інших промислових районів перекинутись на нові темпи. Приміром постачання Донбасу. Ми не можемо пустити Алмазо-Маріїнського водогону, що коштував 7 міліонів карбованців тому, що не вистачає устаткування, а його виробляють на інших підприємствах у Ленінграді та Москві".

2) Представник Сталінщини Липовенко казав:

„Надзвичайно болюче питання для Донбасу й особливо для Сталінщини — це водопостачання. Кілька літ йдуть балачки ряду організацій, які проектують водопостачання Донбасу, але досі не розглядали питання про забезпечення водою. **У нас тепер відчувається брак не тільки води для технічних потреб, але води для пиття. Я вважаю, що тов. Рудзутак має сказати, коли нарешті буде розвязано водну проблему".**

Не зважаючи на таку гостру інтерпеляцію тов. Рудзутак ні не муркнув у своєму кінцевому слові на цю тему. Видно не чув інтерпеляції, або своєю мовчанкою підтвердив, що буде так як є.

3) Представник Донецького басейну Терехов говорив про життєві відносини в Донбасі найбільше переконуючо:

„Погана справа в Донбасі з медичним обслуговуванням. За нормою у нас (в УСРР) на ліжко припадає 100 хорих, а в Донбасі припадає не 100, а 150 до 200 хорих... Вода для Донбасу дефіцитний продукт. Донбас не тільки кочегарка, а й хемічна лябораторія, тимчасом такого продукту як вода не вистарчає. Водогін уже будують три роки. Десь роблять проекти, ці проекти залежуються, а самого водогону донецька „кочегарня" ще й не бачила. Далі — харчове постачання. Ми переживаємо зараз у Донбасі харчову крізу. У нас не вистарчає мяса й окремих товщів".

З наведених голосів комуністів можна собі доволі добре уявити, серед яких обставин і при яких важких жертвах з боку населення проводиться пятирічку. Всі ті болячки і злидні та-

---

Д-Р ЯРОСЛАВ ПАСТЕРНАК.

У 25-ліття Національного Музею.

Моя праця в Національному Музею 1913—1914.

(Докінчення.)

Зимова перерва у поїздках з 1913-го на 1914-ий рік не тривала довго, бо вже 7. лютого оглядав я церкву у Грибовичах коло Львова з її гарним іконостасом пол. XVIII. ст., що його по переказу привезено з Росії, та найшов при ньому цілу археольоґічну збірку у пароха о. Білинкевича за вікном, переважно звенигородського походження. З кінцем квітня їздив я до Глинська коло Жовкви, де оглянув церкву та роздобув кілька гарних майолік давнього місцевого виробу.

Цілий місяць травень минув на праці в канцелярії музею при інвентаризації та інсталяції, а вже з початком червня розпочав я літній сезон поїздок. Оглянув тоді церкви в Кукизові, Рудвицях і Щирці львівського повіту, в Кожичах городецького повіту, в Кутах і Соколівці золочівського повіту, в Комарні рудецького повіту та у Трушовичах і Новосілках Дидинських добромильського повіту. По всіх цих церквах записав я багато старовини XVI—XVII. ст., а у Трушовичах подибав за престолом шафу на фелони, зроблену з порізаного великого Страшного Суду XVI. ст., якого часть остала була ще на хорах. З признанням мушу ствердити, що парох о. Гумецький радо відступив цілу шафу й останки з хорів музеєві, що закупив ще 15 інших добрих ікон XVI—XVII. ст.

Дня 10. липня дістав я був від директора поручаючу грамоту (578/14) на вакаційну довшу поїздку, але з неї не довелося вже користати, бо вибухла світова війна і 1. VIII. був я вже при своюму полку в Чернівцях.

До попереднього додам ще, що протягом цілої першої половини 1914 р. був я дальше одиноким співробітником директора в канцелярії музею та вів інвентарну книгу приросту, а крім цього складав також місячні звіти про приріст і працю в музею до „Діла" і „Руслана". Цей звичай заведений 1. І. 1914 і мабуть мною запроектований, задержався з воєнною перервою до нині.

В часі світової війни не покидав я свого музейництва, оскільки були на це час і нагода, але воно обмежувалося лише до збирання дрібних предметів, головно етноґрафічних, мистецьких та архітектурних карточок, бо подорожній маґазин не смів занимати забогато місця в наплечнику, та до оглядання ріжних музеїв. Про два з них, які можна було ліпше оглянути, помістив я фейлетони в „Ділі"; був це міський музей в Трієсті та музей ціс. Франца (нинішній краєвий моравський) у Берні. Третій фейлетон був про берненську твердиню Шпільберґ, в якої казаматах сиділо чимало ріжних борців за волю 40-их та 60-их рр. минулого століття, а між ними й деякі галицькі українці (прим. о. Гординський). Розпитуючи по ріжних міських урядах за архівними матеріялами до тих часів (як виздоровець мав я у військовій лічниці досить вільного часу) зумів я розшукати в архіві моравського намісництва тільки „Штандесбух" бувшої політичної вязниці з вище згаданих часів. Самі процесові акти були свого часу вишкартовані до міністерства внутрішніх справ.

У Львові побував я у війну короткий час кількома наворотами. Перший раз було це в осені 1915 р. і тоді після подужання з черевного тифу зайшов я 23. IX. до Нац. Музею. Там застав я одинокою господинею музею і директорового помешкання бл. п. Анну Павлик і довідався від неї, що директора вивезли москалі до Києва, а вона сама завідує музеєм. З музею не забрали москалі нічого і одиноким свідком їх недавньої господарки є у канцелярії запечатана ними комода з рукописами її брата Михайла.

У кілька днів після цього я відїхав як виздоровець до лічниці в Йозефові у північних Чехах, а коли вернув звідтам до кадри у Львові зайшов знов 1. XII. до Нац. Музею, хотячи студіювати трохи в бібліотеці. Одначе А. Павлик заявила, що не має права сама дати дозвіл на те. Пополудні мало бути саме засідання Кураторії на яке радила мені прийти з своєю просьбою, а також пропозицією занятися трохи музеєм, але принятий досить холодно почув я, що на час війни всяка праця музею виключена...

Після повороту з італійського фронту в осені 1917 р. пощастило мені ліпше. Зараз після приїзду до Львова зайшов я до Нац. Музею, де застав дальше саму Анну Павлик і довідався, що директора все ще нема з Росії. Вона нарікала трохи, що не визнається добре в усіх вязанках ключів та ріжних музейних схованках і тоді я знов рішився помаґати їй, маючи дещо більше вільного часу. Після повороту митрополита Шептицького з російського полону звернувся я до Основника музею та до еп. Боцяна з просьбою дозволити мені занятися трохи Нац. Музеєм та відчинити його щоденно на 2 години пополудні для відвідувачів. Митрополит радо пристав на мій проект і в половині жовтня міг я вже відчинити музей двічі в тиждень пополудні по 2 годині, полагоджувати біжучі справи та вести переписку. Дня 31. X. на засіданню Кураторії принято мене відтак офіціяльно за стипендиста-волюнтаря і визначено двічі в тиждень двогодинне урядування в музею.

З кінцем листопада еп. Боцян подав був думку видавання нового „Провідника по Нац. Музею" і протягом грудня переробив я вже цілий партер. Та на цьому і скінчилося, бо в пер-

мошнього життя, змальовані самими комуністами, тобто реалізаторами пятирічки, проявляються в незвичайно гострих та докучливих для населення формах на десятому — цього не можна забувати — році так званого відбудовного періоду у більшовицькому господарстві і на третьому році пятилітки, в до того в країні, що належать до найбогатших у світі.

Замкнули вищу теол. школу.

(АТЕ). У звязку з оголошенням розпорядку про розвязання всіх товариств, що не належать до комуністичних союзів, замкнули в Москві вищу школу православної теольоґії, що досі була при московськім патріярхаті. Так влада унеможливила образувати молоде покоління духовенства

Кутєпов таки вбитий.

„Общое Дело" з дня 10. липня пише: „Ми довго і горячо хотіли вірити, що ґен. Кутєпов живе. Тепер ми можемо катеґорично ствердити, що Кутєпова вбили більшовики зараз після вивезення з Парижа. В короткім часі виявимо, хто вивіз Кутєпова і при яких обставинах його вбито".

Угодові сплетні.

Розмова з головою УНДОбеднання послом д-ром Дмитром Левицьким.

Бюлетин варшавських „Вядомосці Українськ-их" з дня 12. ц. м. приносить розмову з головою УНДО й Української Парлям. Репрезентації д-ром Дмитром Левицьким про „угодові" поголоски, ситуацію у Польщі та інші питання дня. Передаємо цю розмову в буквальному перекладі.

— Який погляд п. Голови на поголоски про домнівну угоду поміж УНДО та урядом і на її внутрішні та закордонні точки?

—Про появу у польській пресі поголосок на тему якоїсь угоди я довідався підчас побуту на лікуванні у Марієнбаді. Здається, що вже сам цей факт свідчить яскраво про вартість поголосок. Як відомо, першим часописом, який подав ті поголоски, був львівський москвофільський „Русскій Голос", ґазета досить неповажна. Отже здається, що головною метою авторів поголоски була денникарська сензація. Абсурдність поголоски була така ясна, що ми булиб її навіть не спростовували, колиб не повторення її цілою польською пресою, яка надала цій денникарській качці характеру політичної сензації, так, наче комусь залежало на тому, щоб пустити т. зв. пробний бальон хоча би за посередництвом москвофільської газетки. Вдаватися у подрібну аналізу поодиноких точок домнівної угоди, це — очевидно — зайва річ. Суттю речі є взагалі — так мовити — дуже поверхове і невибагливе трактування української проблеми. якщо хтось уважає, що її полагодження може послідувати на дорозі якоїсь „угоди", при чому предметом „концесій" можуть стати або ті справи, які безспірно нам належать (нпр. університет) або ті вартости, які ми вже мали, та які нам потім відібрано (нпр. знищене утраквізаційним законом народне шкільництво). На парляментарному терені ми вже нераз цілком ясно прецизували наше становище і до тих наших заяв нема що додавати.

— Яке відношення УНДО до православного Собору?

— Справами православної церкви ми завсіди близько цікавилися, тому, що вони належать до найбільших болячок українського православного населення. Тому теж не можемо бути байдужі відносно Собору, який — при відповідній організації, справедливій репрезентації православного населення, свободі рухів і щирому трактуванні всіх проблем, звязаних з православною церквою, — міг би відіграти велику ролю у санації церковних відносин. Конкретно, нам залежить передовсім на усуненні своерідного цезаро-папізму з автокефальної православної церкви в Польщі. Як дикою аномалією було підпорядкування православної церкви в Росії цареві, такою самою аномалією є узалежнення її від директора віросповідань п. Францішка Потоцького. Боремося теж проти російських впливів у Церкві, якої вірні рекрутуються у величезній більшості з українського й білоруського населення, проти того, щоби цим впливам помагала політика мін-ства релігійних віросповідань, та змагаємо до демократизації Церкви і її українізації.

— Як пан Голова оцінює нинішню ситуацію у Польщі?

— Щож, здається, що краківський конгрес і його резолюції не причинилися до злагіднення ситуації, хоча безперечно ситуацію у великій мірі вияснили. Не думаю, щоби тепер можна говорити про якісь „спроби співпраці" нинішнього уряду й нинішнього сойму і здається мені, що події самі пруть оба табори до „розрахунку", дарма, що не видно, аби яканебудь сторона мала охоту до „розрахунку". Очевидно, що трудно бавитися у ворожбицтво.

— А яке взаємне відношення центроліву і меншостей, чи то українців?

— Центролів, як Вам відомо, справами меншостей, а навіть взагалі проблемою меншин у цілости зовсім не цікавиться, що висловилося у повному промовчанні цієї проблеми у краківських резолюціях. Свою акцію центролів веде

ших днях січня 1918 проголошено строге поготівля до відмаршу мого похідного куріня в поле.

Цим разом попав я з австрійською окупаційною армією після заключення берестейського „хлібного миру" у Катеринославщину. Моє музейництво обмежилося там лише до оглянення катеринославського міського музею ім. Поля з його прекрасними запоріжськими збірками й унікатною збіркою камяних баб княжої доби (27 штук). Самого директора Яворницького не пощастило мені побачити, але його заступник продав мені для Нац. Музею по зниженій ціні кілька вичерпаних вже його праць та видань музею. Радів я, що не з порожними руками стану перед директором при сподіваній недалекій відпустці, та не довелося. Пішли на „відпустку" цісарі та королі, а мені при спішній евакуації австрійської армії з України пропав обемистий куферок з назбираними для Нац. Музею річами та книжками, серед яких була збірка ріжних австрійських відозв 1847—48 рр.

І прийшлося вертати до Нац. Музею аж після повних десяти років уже з Чехії. За це з еміґрації, де я був асистентом Народнього Музею та Державного Археольоґічного Інституту в Празі, привіз я докторський диплом з археольоґії та знання західних метод музейної праці і теренових розкопів із спеціяльною увагою княжої доби.

За цих десять літ богато в Нац. Музею змінилося на краще. Коли перше поруч директора я був одиноким „персоналом", то 1. квітня 1928 р. застав я в дуже тісній вже канцелярії музею аж одинацять сталих та годинових співробітників: Волицького, Ґурґулівну, д-р Деркачеву, Драгана, Качмарську, Кравцівну, Музикову, Охримовича, Паращукову, Пелеського та Чайківського. Був вже свій окремий касієр-книговод і секретарка-машиністка, а між іншим можна вже було розділити працю по фахах, розріжнюючи вже при цьому працю дослідчо-наукову від мануальних консерваційно-інсталяційних робіт.

Мені дісталася тепер в уділі передовсім опіка над відділом доісторичної, раннеісторичної та історичної археольоґії, який я мусів насамперід сам собі зорганізувати, себто зібрати предмети з ріжних музейних сховків та їх інсталювати у ґабльотах-шафах. Рівночасно надруковано в Жовкві 50.000 листків рухомого катальоґу по відділах згідно з привезеним мною загально-чеським зразком, на яких став я поміщувати науковий опис предметів, а рисівники (спершу Качмарська, відтак і Яців) зарисовували їх у рубриці „вигляд".

Другим завданням була поновна інсталяція гуцульської збірки. Вкінці вернула до мене і первісна моя праця, себто записування майже всього музейного впливу до головного інвентаря, який я закінчив перед війною на ч. 15875 у III. томі а він зріс у міжчасі до ч. 28230 у VII. томі.

На далеко гірше змінилася за цих останніх 10 літ тільки одна річ, а саме само приміщення Нац. Музею, що стало вже куди за тісне для 70.000 предметів, призбираних директором Свєнціцьким протягом 25 літ його горячково-невсипущої праці. Тому радо підписав я недавно відозву Громадського Комітету розбудови Нац. Музею у цій вірі, що нарід зрозуміє велику потребу наміченого діла та вибудує сам собі приміщення для памяток по своїх предках, відповідне до пошани, на яку вони заслугують та до репрезентаційного завдання перед культурним світом, яке Національний Музей мусить перебрати на себе згідно із своєю назвою та вже здобутою собі міжнародньою науковою позицією

діяком самостійно. Отже українці займають у теперішньому конфлікті позицію обсерваторів.

— Як пан Голова задивляється на справу самоуправних виборів на Волині?

— Я бажав би собі лише, щоби місцеве населення могло врешті прийти до голосу і щоби вислід самоуправних виборів на Волині поклав край самоволі адміністраційного апарату, складеного — як відомо — з одиниць, засланих на „креси", які — як відомо — мають рішаючий вплив на самоврядування.

— Як УНДО відноситься до цьогорічних міжнародніх конґресів Міжпарляментарної Унії і конґресу меншин?

— В обох конґресах візьмемо участь. Наше відношення до обох інституцій залишилося без змін.

До ювилею „Вз. Пом. Українського Вчительства".

Привіти, що наспіли з нагоди ювилею Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства" у Львові.

Як глибоко заінтересована українська суспільність своїм народнім учительством і як широ-сердечно відноситься вона до його орґанізаційних змагань, засвідчує факт надіслання тієї надсподіваної скількости привітів, які одержала Головна Управа Т-ва ВПУУ. в 25-ліття свого істнування. Всі ті привіти були проголошені, або відчитані на святочній Академії в дні 7. липня 1930 р.

Устні привіти на цьому Святі зложили: 1) Впр. о. Пралат і пос. Леонтій Куницький від імени Їх Ексцеленції Митрополита Кир. Андрея ґр. Шептицького, 2) Вп. пос. Целевич від імени Української Парл. Репрезентації, 3) Вп. сен. Макух, 4) Вп. п. Ворон, учитель з Закарпаття від ім. тамошнього вчительства та 4) Вп. Проф. Березовський від Нар. Орґ. Українців м. Львова.

Гол. Управа ВПУУ. заздалегідь уже — з оглядів технічних — поставила справу так, що більше устних привітів не виголошувано, зате письменною дорогою як листи, або телеґрами наспіли численні привіти, з котрих велику часть відчитано на Академії, а деякі, що надійшли з опізненням були приняті до відома вже тільки самою Гол. Управою. Надіслали їх слідуючі установи й поодинокі особи: 5) „Федерація Учительських Союзів Славянських Народів", 6) „Svaz Ucitelstva Ceskoslovenskeho", 7) „Българскп Учительски Съюзъ", 8) „Deutscher Lehrerbund im tschechisch-slovakischen Staate", 9) „Latvijas Skolotaju Savieniba", 10) Зїзд польського учительства в Кракові, 11) „Związek Polskiego Naucz. Szkół Powszechnych", 12) Товариство Учителів Вищих Шкіл „Учительська Громада" у Львові, 13) Український Високий Педаґоґічний Інститут" у Празі, 14) „Українське Педаґоґічне Товариство" в Празі, 15) Українське Товариство Прихильників Книги в Празі, 16) Український Інститут Громадознавства в Празі, дальше краєві: 17) Наукове Товариство ім. Шевченка, 18) Товариство „Просвіта", 19) Гол. Управа „Рідної Школи", 20) Національний Музей", 21) Муз. Т-во ім. М. Лисенка, 22) Українське Національно-Демократ. Обєднання, 23) „Союз Українок", 24) „Ревізійний Союз Українських Кооператив", 25) Народня Торговля, 26) Т-во „Сільський Господар", 27) „Маслосоюз", 28) Союз Славянських Спілок, 29) „Карпатія", 30) Т-во Українських Ремісників і Промисловців „Зоря", 31) ПСК. в Калуші, 32) Громадянські установи з Бичкова Великого в Чехословаччині, 33) Кружок Педаґоґічного Т-ва з Берегова в Чехословаччині, 34) „Діло", 35) „Новий Час", 36) „Жіноча Доля", 37) „Народня Справа", 38) „Громадський Голос", 39) В-во „Світ Дитини", 40) В-во „Червона Калина", 41) В-во „Самоосвіта" — вкінці поодинокі особи: 42) Основник Т-ва проф. Андрій Алиськевич, 43) проф. Софія Русова, 44) проф. Ст. Сірополко, 45) Марійка Підгірянка, 46) Уляна Кравченко, 47) сен. Іван Макух, 48) пос. Іван Ліщинський, 49) сен. Баранник, 50) пос. Західний з жінкою, 51) уч. Василь Остапчук, Кривеньке, 52) Григорій Каддубицький, Полісся, 53) „Оселини" з Ворохти.

Всі ці привіти приймало зібране учительство рясними оплесками, висказуючи тим способом свій ентузіязм і радість по причині того тепла, яке віяло із проголошуваних, чи відчитуваних слів поодиноких привітів. А були ці слова справді широ-сердешні, повні признання та горячих побажань на адресу українського народнього учительства та його станової орґанізації. Так і вичувалося як сердешний і нерозривний звязок лучить українську суспільність з її народнім учительством і навпаки.

Самоуправні вибори на Волині.

В деяких повітах волинського воєвідства вибори до громадських рад уже відбулися. Дотепер мається відомости про вислід виборів з 8-ох громад луцького повіту: 1) громада Щучин: громадські збори складались із 130 осіб (88 українців, 20 поляків, 22 німці) вибрано 8 українців, 3 поляків, 2 німців; 2) громада Княгининок — громадські збори мали 100 осіб (65 українців, 15 поляків, 13 німців, 7 чехів) вибрано 6 українців, 2 поляків, 1 німця, 1 чеха; 3) громада Ківерці, громадські збори із 112 осіб (65 українців, 36 поляків, 5 росіян, 2 німці, 1 чех, 1 жид) вибрано 5 українців, 5 поляків, 2 росіяни; 4) громада Торчин: гром. зібрання із 130 ос. (85 укр., 24 поль., 10 нім., 11 жид., 2 чехи); вибрано 8 укр., 3 поль., 1 нім., 1 жид; 5) громада Піддубці: гром. зібрання 140 осіб (90 укр., 33 поль., 12 чехів, 5 нім.,) вибрано 7 укр., 5 поль., 5 чехів; 6) громада Рожищі: гром. зібр.: 140 осіб (10 поль., 65 укр., 11 нім., 1 чех) вибрано: 7 поль., 6 укр., 1 німець; 7) гром. Тростянець: гром зібр. 140 осіб (103 укр., 20 поль., 17 нім.) вибрано 10 укр., 3 поль., 1 німець; 8) гром. Полонка: гр. зібр. 140 ос. (116 укр., 16 поль., 8 чехів) вибрано 10 укр., 3 поль., 1 чех.

З цього виходить, що на 231 делеґатів поляків вибрано 31 радних, на 673 українців 60 радних, на 31 чехів 4 радні, на 80 німців 6 радних, на 12 жидів 2 радні, на 5 росіян 2 радні.

Мануїльський не вірить у всесвітню революцію.

Підчас дискусії про комінтерн на останньому комуністичному зїзді промовляв і Мануїльський, який сказав: „Комуністичні партії в капіталістичних державах дуже слабі. Тоді, як капіталізм міцніє, ми, комуністи, спізняємося в орґанізуванні революційних мас. Фашизм міцніє і приготовляється до повної ліквідації комунізму. Соціялдемократи перейшли до явного наступу проти комуністів. Якщо наші сили не зростуть, то комунізм зійде у підпілля. В Німеччині від р. 1924 комуністична партія зменшилась до 120.000 членів, у Франції ми втратили 30 проц. членів, в Анґлії із 12.000 комуністів тепер маємо тільки 3.500, такеж діється і в інших державах. Комуністи виявили свою нездібність орґанізувати страйки і народні маси відвертаються від комуністичних професійних союзів. Як так далі буде, то надії на всесвітню революцію стануть тільки надіями".

СРСР протестує проти подій у Финляндії.

(АТЕ). Тасс повідомляє, що комісаріят закордонних справ доручив финляндському посольству в Москві ноту з протестом проти переслідувань комуністів у Финляндії. Нота м. і. зазначує, що ост. днями финляндські фашисти на територію СРСР виселили 26 финляндських комуністів, між ними кількох послів.

Незалежність Рад. України в освітленні Бесідовського.

Бувший комуніст Бесідовський у своїх, недавно виданих спогадах пише між іншим: „Яковлів завідував українським наркомділом. Яковлів був сином члена „союза русского народу", у перші дні революції був ворогом соціялізму, а 1919 вступив до комуністичної партії та став чекістом. Тоді то він замордував свого батька і довів свою матір до самогубства. З часом здобув прихильність партії і дістав посаду в українськім наркомділі". Ось такі типи закріплювали радянську владу на Україні.

Далі Бесідовський пише: „У Москві рішено утворити союз радянських республик, як конфедеративну державу. Була вироблена конституція, яка уділила окремим республикам якнайширші права, включно до права виступити зі союзу. Але в практиці ця конституція відобрала від України і те невелике, що вона здобула собі в боротьбі за федерацію. Україна втратила право мати свої дипльоматичні місії за кордоном, хоч це право не було в суперечности не тільки з конфедеративним устроєм, але й простою федерацією. Згідно з конституцією радянського союзу Україна діставала право висувати своїх кандидатів на послів і заступників у тих державах, де вона мала свої політичні інтереси. Це право на практиці зведено до зера".

Далі Бесідовський викриває, як радянська влада перешкодила у висланні українських послів до Німеччини й інших держав.

Так говорить про незалежність УСРР росіянин Бесідовський. А як говорять українці зі „Сили", „Ради" і т. д.?

Фашизм і рос. еміґрація.

„Возрожденіе" помістило статтю Муратова, який стверджує, що серед російської еміграції зростають симпатії до фашизму. У відповідь на цю статтю Н. Крестов у „Свободі" пише: „Так, фашистівська доктрина приваблює нас, головно тому, що вона одухотворена безоглядною вірою в силу людської волі, оптимізмом і стремлінням накинути свою волю байдужій або обманутій масі. Фашизм викликає ентузіязм як протиставлення комунізмові. Ми утопили свої ідеї в болоті доґм та доктрин і в свідомости молоді назріває думка, що одиноким виходом із цього болота то фашизм. Молодь зберігла у відношенні до більшовиків психольоґію революціонерів а не опозиціонерів. Мусоліні писав: „Виграє той, хто хоче виграти, той, хто має більший запас волевої енерґії". Горстка італійських фашистів мала більше енерґії, як мілiони їх ворогів і ця горстка виграла, поборола ворогів своєю відвагою, горінням і твердою вірою. І з тої точки погляду фашистівські настрої російської еміґрантської молоді можна тільки витати".

Перед диктатурою в Німеччині?

„Н. В. Журналь" подає з Берліна, що наради німецького парляменту у справі програми санації перейшли сензаційний зворот: внесок про податки відкинено через спротив соціялдемократів, комуністів та німецьких націоналістів. Міністр фінансів Дітріх заявив, що нема ніякого змислу читати другий раз законопроект у цій справі. Другого дня відбулась нарада лідерів партій. Говориться про розпущення парляменту і заведення диктатури на підставі § 48, яка утворилаб велику коаліцію.

Коронація румун. короля.

Румунська преса пише, що коронація Карла II. відбудеться 21. вересня в Альба Юлії. Урочистість матиме скромний характер, як цього вимагає король. З королів буде присутній тільки югославянський король Олександер.

Німецький факультет у більшовицькому університеті.

(АТЕ). Рада народніх комісарів ухвалила створити німецький факультет в ленінградському університеті. Покищо викладатиме кількох німецьких учених німецьку літературу.

Вислід виборів до сойму

В окрузі Свенцяни.

У неділю 13. липня відбулися доповняючі вибори до сойму у виб. окрузі ч. 64 (4 повіти воєвідства виленського: свенцянський, браславський, дісненський та поставський). Нема ще вислідів з одної округи зі 140 управненими до голосування, та це не вплине на ок. вислід виборів.

На 249.128 управнених до голосування голосувало 67.361 виборців, або 27 проц. Уневажнили 8.966 гол., відданих переважно на фікційні листи ч. 13. і 47., що їх висунув комуністичний робітничий клюб „Змагання“. Листи ті уневажнено тому, що не мали приписаної скількости підписів. Важних голосів віддали 58.386, з чого одержали: листа ч. 2 (ППС) 6.601 гол., листа ч. 3 (Визв.) 5.440 гол., листа ч. 4 (Бунд) 73 гол., листа ч. 10 (Стр. Хл.) 21.642 гол., листа ч. 18 (Бльок непольських народів) 12.385 гол., листа ч. 20 (рос.) 259 гол., листа ч. 24 (Стр. Нар.) 11.684 гол., листа ч. 46 (Безп. польсько-лит. дем. виб. комітет) 259 гол.

На листу ч. 10 (Стр. Хл.) припадає 3 мандати, на листу ч. 18 (Бльок непольських народів) 1 мандат, на листу ч. 24 (Стр. Нар.) 1 манд., на листу ч. 2 (ППС) 1 манд. Вибрані: з листи ч. 10 (Стр. Хл.) варшавський адвокат Гофмокль-Островський, хлібороб, бувш. пос. Ант. Шапель і Ян Адамович, хлібороб в виленсько-троцькому повіту. З листи ч. 18 (Бльок непольських народів) вибраний публіцист із Вильна Павло Карузо. З листи ч. 2 (ППС) на 1. місці є Плавський, а що він має мандат із держ. листи, то фактично до сойму входить Фр. Стонжевський, залізничник із Вильна. З листи ч. 24 (Стр. Нар.) вибраний Петро Ковнацький, журналіст.

Вибори в окрузі Ковель.

Вислід доповняючих виборів до сойму в виб. округи ч. 56 (пов.: ковельський, володимирський, горохівський та любомльський) такий: Управнених до голосування 225.716, віддано голосів 40.266, важних 39.021, уневажнено 1245. На листу ч. 8 (сел.-роб. союз Сельроб) впало 57 гол., на листу ч. 18 (Бльок непольських народів) 10.390 гол., ч. 20 (рос.) 76 гол., ч. 33 (Агуда) 8 гол., ч. 36 (Сел.-роб. бльок) 28.502 гол. Загальна фреквенція ок. 18 проц. Мандати одержали: **з листи ч. 18. Підгірський Самійло**, правник, з листи ч. 36. Стечко Андрій, коваль із Бахави, Пайонковський Андр., хлібороб з Тужич, Путко Мих. із Любичі (пов. Рава Руська), Копанчук Пилип із Голодова (пов. Ковель).

Перед приділом мандатів із держ. листи.

За кілька днів Держ. Виборча Комісія переведе зміни в приділі пос. мандатів, що припадають сойм. партіям із держ. лист. Зміни будуть доволі значні, бо комісія візьме під увагу всі виб. вислідн в доповняючих виборах у ріжних округах. Доповняючі вибори відбулися в окр. сандомирській, гнезненській, лідській, ковельській та свенцянській. Наслідком тих змін клюб ББ утратить 2 пос. мандати (проф. Козловський у Львові, пос. Біркенмаєр). Мандати ті дістане Стр. Хлопске і може Кл. Народови. Чи листа непольських народів дістане мандат із держ. листи, досі ще невідомо.

Вибух ґазу у Мосціцах.

У польській державній фабриці азотових сполук у Мосціцах (біля Кракова) вибух амоніякальний газ. Вибух підкинув у повітря робітника Уршулю. Він упав на шини та до 2 годин помер. Другий робітник лекше ранений. Вину поносять інжинір-хемік і майстер, що занедбали контролю допливу ґазу.

Пять актів обвинувачення проти адв. Ляндава.

Проти адв. д-ра Ляндава, оборонця майора Рильського, обвинуваченого за вбивство жінки, прокуратор вніс два обвинувачення, а то за обиду лави присяглих і прокуратора, одно обвинувачення вніс св. Поплавський (якого Ляндав назвав шантажистом). Четверте обвинувачення вніс поліцай Кафлюк (якому Ляндав закидав хабарництво). Розправа мала відбутися 10. липня в Перемишлі та її відложили, бо д-рові Л. не доручили візвань. Пятий акт обвинувачення вніс д-р Шеліга зі Львова, що також почувається ображеним кінцевими словами д-ра Л. Д-р Ляндав буде сам боронитися.

НОВИНКИ

— **Літом у гори.** Інформуйтеся: Купелеве заведення Зелемянка п. Гребенів коло Сколього. Горячі купелі сірчано-йодові у лазничках. 2388 13—30

— **Робітня футер Юліяна Глушевського перенесена на вул. Коперника 16.** 2296 13-?

— **Виїзд українських делегатів на конгрес Міжпарляментарної Унії до Льондону.** На конгрес Міжпарляментарної Унії, який відбудеться у Льондоні в половині ц. м., виїхали слідуючі українські делегати: пос. д-р Дмитро Левицький, пос. д-р І. Блажкевич, пос. о. прал. Куницький, пос. О. Луцький і пос. М. Рудницька.

— **Практики польської преси.** Український хор „Бояна“ в Дрогобичі під диригентурою о. проф. Сапруна гостив із своїми концертами у кількох підгірських містах, де очевидно виступав як український хор. Польський „Век Нови“ чомусь захотів коштом цього хору робити рекляму польській музичній культурі. В останньому числі цієї газетки в ілюстрованому додатку поміщено світлину цього хору, який названо „Роян“ і не зазначено, що це український хор. Наївний читач „Веку Нового“ оглядає ту світлину і радіє, що „мейсцови дрогобицкі хур „Роян“ поширює в Дрогобичі польську музику під диригентурою о. Сапруна. Яким способом світлина „Бояна“ попала до „Веку Нового“, Бог святий знає, але під світлиною читаємо: „В останнім часі здобув небуденний розголос мішаний хор „Дрогобицький Роян“ під батутою ксьондза проф. Сапруна. Хор обїхав кілька місцевостей Сх. Малопольщі із концертами“.

— **Український фільмовий режісер у Празі.** До Праги приїхав режісер ВУФКУ Олександер Довженко. „Ческе Слово“ з цієї нагоди пише: „До Праги приїхав основник української кінематографії Довженко. Гостина симпатичного й енергічного молодого режісера може стати мостом до навязання тісних звязків чеського фільму з українським. Довженко вродився 1894 р. в Сосниці на Чернигівщині, був учителем, потім урядовцем радянського посольства у Варшаві та Берліні, при чім студіював малярство, потім перекинувся до фільм. мистецтва. Малярства вчився у проф. Екеля. Як режісер, Довженко сфільмував „Звенигород“, „Арсенал“ і „Землю“ та інші.

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими значками.

— **Підчас літньої посезонової випродажі обуви „Дель-ка“,** можна купити від 12. липня припаси, які лишилися, як звичайно, за безцін. На виставці є лише часть моделів обнятих знижкою. Нема примусу купна, але є вказане увійти до склепу. 2472

— **Українські концерти в Америці.** З Ню Йорку повідомляють нас, що відомий український скрипак Роман Придаткевич зорганізував „Український Ансамбль“ у складі Придаткевича, М. Гребенецької, Яр. Сполітакевич й інших співаків та піяністів. Цей український ансамбль поставив собі за ціль улаштовувати в Америці українські концерти і спопуляризувати тим чином українську музику. Американська преса поставилась дуже прихильно до перших виступів музика Придаткевича і співачки Гребенецької.

— **Убив священика.** Як це вже писалося у пресі — у церкві біля водопаду Ніяґара купець Росс застрілив підчас богослуження священика Вуда та поранив його жінку, що молилась біля престола. Слідство виявило, що жінка купця Росса покинула свого чоловіка і вийшла заміж за священика Вуда. Це стало причиною заздрости й довело до трагічного закінчення. Вбивник застрілївши у церкві свого соперника, втік і його не вдалось віднайти і досі. Кажуть, що він скочив до Ніяґари.

— **Велика катастрофа в Буенос Айрес.** У хвилі, коли електричний трамвай переїздив міст у Буенос-Айресі, міст завалився і разом з ним упав до води трамвай з 82 пасажирами. Досі добули з ріки 76 трупів, кілька осіб ранених удалось урятувати. Це сталось в 6. год. врані, коли трамваями переїзджають до фабрик місцеві робітники і тому між жертвами є аж 74 робітників.

— **Осел у ролі англійця.** В гіндуському місті Сімлі відбулася демонстрація гіндуських націоналістів, яка мала дуже оригінальний характер: на чолі 5000 походу проваджено осла, переодягненого за англійського льорда, у високому циліндрі. Цей осел був обвішений ріжними документами, які були копіями англійських обіцянок про права домінії та реорганізацію устрою Індії. На закінчення демонстрації гіндуси спалили ці всі документи і нагнали осла батогами.

— **Дві жінки засуджені на кару смерти.** У столиці Болгарії жила бідна, інтелігентна вдова із дочкою, яка дуже любила музику. Тому, що дочка не мала стільки грошей, щоби купити собі фортепіян про який мріяла, мати і доня порішили вбити свою сусідку Луляву й ограбити її. В ночі напали вони на багату сусідку, вбили її молотком й ограбили більшу суму грошей та купили собі фортепіян і дочка почала приготовлятись до концерту. Але поліція впала на сліди убивників, арештувала піністку і її матір, а на днях у Софії закінчився судовий процес, в якому обидві жінки засуджено на кару смерти через повішення. Обурення болгарського жіноцтва таке велике, що коли по присуді їх випроваджено зі суду, то там зібралось 5000 жінок, які хотіли засуджених вбити на місці. Оборона внесла спротив і присуду ще не виконано.

— **Особисті вісти.** В університеті в Познані знострифікували дипльоми і дістали титули докторів медицини: Павло Таращук, Ткачук Дмитро, Коцюба Володимир, Коновалець Степан, Стефурак Василь, Мандичевський Ярослав, Жовнірович Іван, Тимків Максим, Станкевич Дмитро. Покінчили фармацію і дістали титули магістрів фармації: Макух Ярослава, Цибик Ольга, Коренець Анна, Адамська Софія, Адамська Ольга, Пасіка Степан, Демчук Осип, Мацілинський Омелян, Каранович Роман.

— **„Кві про Кво“ і „Морське Око“,** відомі варшавські театри утворили спільну театральну трупу, яка на днях загостить до Львова і в салі кіна „Кольосей“ дасть тільки дві вистави. Білети можна набувати в касі кіна „Коперник“.

— **Діточа амбуляторія при Українській Порадні Матерей вул. Ходоровського 15. отворена** підчас ферій щоденно від год. 8—10 рано.

— **Справлення похибки.** У статті нашого паризького кореспондента, писаній з Льондону п. н. „Історичного дня“, поміщеній у 148 ч. „Діла“ на передовому місці, закралась прикра друкарська похибка, а саме: У першому розділі зложено „ляіки чи підозрівають“, а має бути „ледви чи підозрівають“. Похибку справляємо так пізно тому, що доперва нині звернув нам на неї увагу автор статті.

— **Перестуди.** Тоґаль є дуже радикальним середником проти грипи і тому з успіхом приписують той середник в цілях запобігання всяким перестудам. Незвичайний успіх та розповсюднення **Тоґалю** треба приписати знаменитим вислідам, які осягнули лікарі і клініки пристосовуючи в тих випадках таблетки **Тоґаль.** 1924

Помер проф. Яворський.

У Міляніку біля Варшави помер професор краківського університету Леоп. Яворський.

Еспанський священик убитий.

Із суботи на неділю на вулиці в Парижі найшли трупа еспанського священика. Здогадуються, що його вбили з політичних причин.

З театру.

„Вечір ревії і джесбенду“ в Малому Театрі.

Одним із виконавців програми цього „Вечора“ був пан Огурек. Конференсіє, заповідаючи його точку (сольо на саксофоні) старався серед великих мук плодити на тему огірків дотепи, з яких — очевидно — ніхто не сміявся. Ось так було теж з цілим отим „Вечором“: пахло від нього вакаційними огірками, аж млісно ставало, а всі зусилля зробити їх „веселими“ — лише поглиблювали у слухачів і глядачів чорну меланхолію, яка зринала при рефлексії: кепсько мусить бути з артистичною славою Львова, коли зважуються зїзджати до нього на гостинні виступи такі огіркові ансамблі, а ще гірше стоїть справа, коли віддається їм до розпорядження салю і фірму міських театрів.

Головну частину програми виповнює джесбендова орхестра, одна з найкращих того рода варшавських каварняних орхестр (річ ясна — жидівська), якої артистичні амбіції ідуть по лінії своєрідної „орхестральної акробатики“: кожний з 12-ти орхестрантів грає на кількох ін-

струментах, мінявчи їх зі швидкістю магічних зітучок, такі самі „ломанці" діються з продуванними музичними творами, в яких вагнерівські мотиви ідиллічно вплетені поміж фокстроти, а все мистецтво полягає на добутті такого темпа, яке витиснуло би піт на чоло слухачам і оркестрантам. Живою афішою такої орхестри є її дириґент, п. Гольд, який у свої функції диригента вкладає стільки сердечної праці голови, рук, ніг і живота, що аж жаль на сердегу глядіти; коли би він махнув ще пару сальто-мортале, далебі публики це не здивувало би. Очевидно, що у варшавській „Малій Земянській" чи навіть на „малиновій салі" Брістолю, серед каварняного гамору, хмар папіросного диму і при розкиханих чорною кавою та алькоголем нервах, такі дириґентські конвульсії навіть подобаються, але на концертовій естраді у поважній театральній салі вони і кумедні і таки — несмачні.

Орхестра п. Гольда має „робити рух". Пан Фалішевський „робить сентимент". Це популярний у Варшаві пісонькар, що (разом з третім виконавцем, гумористом Волінським) виступає на кабаретових естрадах кін „Голівуд", „Кольосеум" і ін. (у Львові цей тип кін ще невідомий). Знають його теж власники патефонів (по 5 зол. плита). Голос гарний і милий, особливо чиста середина, але тексти пісоньок — пожалься Господи! Душещипательні і серцетрогательні романси, популярні мельодії танґа, — недосяжний шпиль банальности. Згаданий монольоґіст-гуморист п. Волінський має теж безумовно галант: має чудову міміку, а довгенька постать і носовий голос є знаменитими природними даними для твореня ґротескових фіґур та пародіювання типів. Але знову таки: текст конференсієрки й монольоґів нижче всякої критики, а вульґаризм є утотожнюваний з дотепом...

Про такий-то ансамбль читаємо в реклямових анонсах у рубриці „Театральні вісти": „Сензаційний вечір ревій і джесбенду порушив ціле місто. На премеру, яка віднесла повний успіх і викликала справжній ентузіязм...; публика з тих вечорів винесе незабуті артистичні враження...; виконавцями є найзнаменитші артисти..." і т. д. Гарна річ реклямa, але не пошкодилоб часами й у ній мати деякі межі. Тим паче, коли львівській публиці подається до відома, що це приїхав до Львова на гостинні виступи театр „Морське Око" з ревією „Усміхи Варшави", коли тимчасом це абсолютно не відповідає правді. Давайте частіше такі варшавські усміхи, а люди знатимуть, що у Варшаві далебі мало треба до сміху.

I. К-н.

Інформації про студії на Високих Школах у Познані.

Вписи на Високі Школи в Познані тривають через місяці липень, серпень до 15. вересня 1930. Високі Школи складаються із таких видилів: Медичного, правно-економічного, математично-природничого (фармація, хемія і природа входять у цей Видїл, як осібні відділи), гуманістичного, фільософічного, рільничо-лісового, інституту фізичного виховання і Високої Торговельної Школи (цілком незалежна від університету). Подання треба вносити до деканатів відповідних виділів. До подання треба долучити такі документи: 1. метрику уродження (написану у латинській мові); 2. свідоцтво зрілости; 3. свідоцтво моральности, якшо була перерва перед студіями або в часі студій; 4. документ військовий; 5. куррікулюм віте (опис життя); 6. 3 (три) фотоґрафії.

Вступні іспити є на фармацію (і фізичне виховання). (Фармація — математика або фізика, фізичне виховання — скок і біг).

Докладні інформації про приняття, студії і вступні іспити уділяє в імені Виділу „Громади Студентів Українців у Познані" студ. Степанія Весела, Млинки Шкільникові — Дрогобич. Треба залучити марку за 25 сот. на відповідь. — **Ярема Зарицький**, прес. референт „Громади Студ. Укр. в Познані".

Дописи.

ОЛЕСЬКО. (Митрополичий ювилей). З нагоди 30-літнього владицтва Ексц. Високопреосвященого Митрополита Андрія Шептицького уладила філія „Просвіти" в Олеську дня 29. червня 1930 Святочну Академію: На програму зложилися: 1) „Вся земла" — міш. хор з Олеська під проводом п. Сумика Михайла. 2) Вступне слово — голова філії Всч. о. Андрій Іздрик. 3) „Вскую прискорбна еси" — мішаний хор з Ожидова під управою п. Сеня Пилипа. 4) Привіт Митрополитові — декламація Сухоставської Наталі (поезію уложила п. Цегельська Олена упр. школи в Закомарю). 5) „Господи на Тя уповах" — міш. хор з Кут під проводом п. Мартинюка, ст. фільософії. 6) „Непроходимая втрата" — діточий хор з Переволочної під управою п. Кудрича упр. школи. 7) „В суздальській тюрмі" — деклям. Оришкевич Осип з Олеська. 8) „Ой горе тій чайці" — діточий хор зі своїм малим диріґентом Володком Паляницею. 9) Страшний суд — мішаний хор з Олеська. Окрасою цілої Академії був безперечно виступ здисциплінованого хору з Олеська під проводом свого невтомного диріґента п. Сумика Михайла. В Академії взяло участь ґреміяльно все громадянство з Олеська й околиці, чим дало доказ як дорогою йому Особа Ювилята. — **Учасник.**

Зі спортового життя.

„Сокіл" IV. — „Поціск" 3 : 3 (2 : 2).

Недільні тов. змагання закінчились нерозіграною. Перебіг гри не відповідає вислідові, бо „Сокіл" граючи краще, повинен був виграти ріжницею двох-трох ґолів, одначе супроти сильного вітру та брутальної гри противника резиґнував з певних позицій. Ворота для „Сокола" добули: двоє Фурда, а одні Шибалик.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-р Лев Рудницький окружний судця в Сяноці, помер по короткій а тяжкій недузі, дня 2. липня ц. р. у 54. році життя. Похорони відбулись 4. липня. Покійний був людиною високої освіти й культури та щирий український патріот. Підчас визвольної війни працював у Секретаріяті Справедливости З. У. Н. Р., а потім в уряді У. Н. Р. як урядовець. Земля Йому пером!

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 14. п. м. масло експортове 4·50 зол.; десерове 4·40 зол.; літра молока 25 сотиків; літра сметани 1·40 зол.; копа яєць 6 до 6·30 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок 15. липня, година 8. вечором „Чотирьох людей у чотирьох стінах", комедія, (виступ Ірени Сольської).

Малий Міський Театр:

Театр нечинний.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Безсмертне кохання" (Колін Мур).
КАСІНО: Муринське кохання. Панцирне авто.
КОЛЬОСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: Республика піратів.
ЛЕВ: З причини відновлення салі й інсталяції звукового апарату Кіно зачинене.
МАРУСЕНЬКА: Республика піратів.
ОАЗА: Воскресення.
ПАЛЯС: Звуково-співна фільма „Вічне полум'я".
ПАН: Грішниця без гріха.
ПАСАЖ: З дня на день. Геройська стежа.
ПРОМІНЬ: З приводу реконструкції нечинне.
СІЛЕВЕ: Поборювання венеричних недуг. Як повстає людина?
ФАТАМОРҐАНА: Загин, шейкова дочка.
ХИМЕРА: Союз підростків.
УТІХА: Найнебезпечніша пригода (Гарі Піль). Цирк Чарлі Чапліна.

Програма радіо.

Вівторок 15. VII. 1930.

Варшава (1411,7) 18·00 Концерт. **Краків** (312,8) 12·10 Грамофони. **Лийпціґ** (259) 15·00 Камерна музика. **Льондон** 18·15 Танкова музика. **Берлін** (418) 16·30 Концерт з Липська. **Стокгольм** (436) 19·00 Квартет. **Рим** (441) 13·30 Легка муз. **Лянґенберґ** (473) 13·05 Концерт. **Прага** (487) 11·15 Грамофонові плити. **Мілянo** (501) 20·40 Скрипковий квартет. **Брюссель** (509) 19·00 Радіотріо. **Відень** (516,8) 17·30 Програма для дітей. **Рига** (525) 17·00 Концерт. **Мюнхен** (533) 17·25 Радіотріо. **Будапешт** (550) 18·00 Міська орхестра. **Москва** (825) 11·00 Концерт. **Харків** (1304) 15·50 Концерт для дітей. **Париж** (1725) 16·45 Концерт.

Середа 16. VII. 1930.

Варшава (1411,7) 18·00 Концерт мандолінистів. **Краків** (312,8) 20·15 Вечірній концерт. **Лийпціґ** (259) 16·30 Симфонічна орхестра. **Льондон** (356,3) 19·40 Концерт. **Берлін** (418) 16·30 Концерт. **Стокгольм** (436) 18·30 Грамофонові плити. **Лянґенберґ** (473) 13·05 Концерт. **Прага** (487) 20·30 Спів Отокара Марака. **Брюссель** (509) 19·00 Танкова музика. **Відень** (516,3) 12·00 Капеля. **Мюнхен** (533) 15·45 Гра на цитрі. **Будапешт** (550) 12·05 Солісти. **Москва** (825) 11·00 Концерт Естрада". **Ленінград** (1000) 16·30 Концерт. **Харків** (1304) 15·50 Концерт. **Париж** (1725) 16·45 Концерт

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Репертуар Нового Українського Театру дир. К. Карабіневича. 2341

Майдан:
16/VII „Пан Твардовський".
17/VII „Король життя".
Перегінсько:
18/VII „Шлях до пекла".
19/VII „Вихрест".
20/VII „Пан Твардовський".
Рипно:
21/VII „Шлях до пекла".
22/VII „Король життя".
23/VII „Цариця Мадаґаскару".

Український Театр „Кооператива" у Львові. Український Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові:

Дрогобич:
16. VII. „Медді".
17. VII. „Маруся Богуславка".
18. VII „Ой не ходи Грицю".
Тустановичі:
19. VII. „Паяцик".
20. VII. „Ой не ходи Грицю".
21. VII. „Церковна Миш".
Трускавець:
22. VII. „Маруся Богуславка".
23. VII. „Троянда Стамбулу".
24. VII. „Ой не ходи Грицю".
Тустановичі:
25. VII. „Медді".
26. VII. „Маруся Богуславка".
27. VII. „Запорожець за Дунаєм".

Дальше турне нашого театру: Борислав, Східниця, Мражниця, Підбуж і т. д. Управа театру заанґажувала як режісера театру п. Бенцаля з його дружиною. 2392

Поможіть хорому. Іван Терлецький, старший чоловік, від 3 літ нервово хорий, що може посвідчити лікар д-р Гальбан, звертається цією дорогою до ласкавих сердець із просьбою допомогти йому матеріяльно. Згаданий терпить великі болі, через недугу неспосібний до ніякої праці, а на лікування немає жадних засобів так як і на удержання. Грошеві датки проситься присилати на адресу адміністрації „Діла" з дописcomposure „Для Терлецького".

Конкурс на кооп. відзнаку.

Дирекція РСУК розписує отсим конкурс на рисунок кооперативної відзнаки. Ця відзнака має представляти блакитний щит з трьома золотими бджолами. Формат відзнаки такий, щоби її можна носити на клапі сурдута. Привязується вагу до цього, щоби в малім форматі відзнаки бджоли виходили виразно і гарно.

Речинець надсилання проектів до РСУК кінчиться з днем 31. VII. 1930.

Умови конкурсу:
I. нагорода 75 зл.
II. нагорода 50 зл.

2475 1-1 ДИРЕКЦІЯ РСУК.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.